Sosiaali- ja terveysministeriö

Lyijy ammuksissa ja kalastusvälineissa – REACH-asetuksen mukainen rajoitus

Hanna Korhonen
Neuvotteleva virkamies
20.5.2025

Taustaa

- Lyijy on vaaralliseksi luokiteltu raskasmetalli, jonka useita käyttöjä säädellään EU:n kemikaaliasetus REACH:n mukaisin rajoituksin, rajoituksia/kieltoja on myös muussa sektorisääntelyssä
- Suomi ja EU osapuolina muuttavien luonnonvaraisten eläinten populaatioiden ja niiden elinympäristöjen suojelua koskevassa Bonnin sopimuksessa (Convention on the Conservation of MigratorySpecies of Wild Animals - CMS)
- Lyijyhaulien käyttöä kosteikoilla koskevaa rajoitusta alettiin työstää jo vuonna 2016: rajoitus tuli voimaan 15.2.2021 ja sitä on sovellettu 15.2.2023 lähtien
- Komissio julkaisi Euroopan kemikaaliviraston tekemään rajoitusehdotukseen pohjautuvan lyijyn käyttöä luodeissa, hauleissa ja kalastusvälineissä laajemmin koskevan säädösehdotuksen helmikuussa 2025

Aikataulusta ja menettelystä

- Rajoitusehdotus on parhaillaan REACH-komitean käsittelyssä:
  - Esittely 27.2., jonka jälkeen jäsenvaltioilla mahdollisuus kommentoida 21.3. asti
  - I keskustelu 29.4. (v.2 julkaistiin 14.4.), jäsenmailla mahdollisuus kommentoida 16.5. asti
  - II keskustelu 25.-26.6.
  - Kirjallinen äänestys mahdollinen kesäkuun kokouksen jälkeen, todennäköisesti keskustelu jatkuu lokakuun REACH-komiteassa.
  - Asiasta päätetään ns. valvonnan käsittävässä sääntelymenettelyssä: jos REACH-komitea äänestää ehdotuksen puolesta, neuvosto ja parlamentti voivat tietyin edellytyksin vielä kaataa ehdotuksen.
- Valtioneuvoston kanta valmisteltu STM-YM-PLM-MMM-SM –yhteistyönä: suuri painoarvo komission Suomen vaikuttamistyön seurauksena tekemälle myönnytykselle luotien ampumaratakäyttöön liittyen.

Rajoitus lyhyesti 1/3

- Rajoitus koskee ammusten ja kalastusvälineiden käyttöä ja markkinoille saattamista
- Pääsääntöisesti kielto, jos lyijypitoisuus ≥ 1 paino-% (poikkeus: kupari ja kupariseokset max. 3 paino-%)
- Rajoitus ei koske viranomais- ja vastaavia käyttöjä
- Rajoitus ei koske sisäampumaratoja (joilla käytettäväksi erityyppisiä ammuksia voi edelleen saattaa markkinoille muun lainsäädännön sallimissa rajoissa)
- Myös muita poikkeuksia, esim. tietyt luotityypit, historialliset aseet, tekninen testaaminen jne.

Rajoitus lyhyesti 2/3

- **Lyijyhaulit**
  - Käyttö **metsästyksessä** kielletään, siirtymäaika 3 v.
  - Käyttö **ulkona** tapahtuvassa **ampumaurheilussa** kielletään, siirtymäaika 5 v.
    - Ampumaurheilu: käyttö **ampumaradoilla** saa jatkua 15 v. säädöksen voimaan tulosta tietyin ehdoin (erityisesti radoilta edellytettävät riskinhallintatoimet, ampumaseuran aktiivijäsenyys)
  - **Markkinoille saattamisen kielto**, siirtymäaika 5 v., poikkeuksena saisi myydä 15 v. ajan ampumaradoilla tapahtuvaan ampumaurheilukäyttöön (Huom: kielto ei koske rajoituksen soveltamisen ulkopuolelle jääviä käyttöjä!)

- **Lyijyluodit**
  - Käyttö **metsästyksessä** kielletään, siirtymäaika 18 kk/10 v. (tietyin poikkeuksin)
  - Käyttö **ulkona** tapahtuvassa **ampumaurheilussa** kielletään, siirtymäaika 5 v.
  - **Käyttö ampumaradoilla saa jatkua entisellään**
  - **Ei markkinoille saattamisen kieltoa**

Rajoitus lyhyesti 3/3

- **Kalastusvälineet**
  - Painot ja vieheet: **markkinoille saattamisen ja käytön kielto** 3 v. (≤50 g) tai 5 v. (50 g – 1 kg) kuluttua säädöksen voimaan tulosta
  - Lyijylangat (fishing wire) ja tarkoituksella irrotettavat painot (drop-in sinkers) **käyttö- ja markkinoille saattamisen kielto** 6 kk säädöksen voimaan tulosta
  - Käyttökielto **ei koske ennen säädöksen voimaan tuloa markkinoille saatettuja** painoja ja vieheitä
  - Rajoitus **ei koske** sellaisia lyijypainoja, jotka ovat verkon, vieheen tai siiman ”sisällä” **(embedded)**

Muuta

- **Viestintä**vaatimuksia vähittäismyynnille
- Lyijyä sisältävien ammuspakkausten **merkintä**vaatimus
- **Riskinhallintaa** ja lyijyhaulien käyttömäärien **seurantaa** koskevia vaatimuksia niille **erikseen autorisoitaville ampumaradoille**, joilla urheiluammunnassa käytettävien lyijyhaulien (haulikoko 1.9 – 2.6 mm) käyttö sallitaan 15 vuoden siirtymäajan puitteissa ampumaseuran aktiivisille jäsenille

Pohdintaa

- Tärkein tavoite saavutettu: luotien käyttö ampumaradoilla edelleen sallittu, ei edellytetä erityisiä riskinhallintatoimia, ei markkinoille saattamisen rajoituksia
- Vielä työstettävää:
  - Ampumaratojen autorisointi ja riskinhallintatoimet
  - Siirtymäajat
  - Markkinoille saattamisen kielto lyijyhaulien osalta
  - Valvottavuus

Lisätietoja:
hanna.korhonen@gov.fi
+358 50 3864 252

Sosiaali- ja terveysministeriö